

V L T R A I E C T V M.

nulla apud Antoninum & alios? Quumque in
 solo Germanico sit iste Traiectus, non video,
 quomodo potuerit habere nomen Romanum
 tam antiquum. Antunnacum, quod nunc est *An-*
dermach ad Rhenum, memorant veteres, Anto-
 niam istam neque summi, neque mediæ scri-
 ptor quisquam novit. Traiectum cur dictum
 fuerit, ex situ apparet, quia multus illic ad Rhe-
 num commeantium trajectus fuit, & depen-
 dendis portoriis telonium. Positum est ad ve-
 terem Rheni alveum, qui priusquam in Leccam
 prorupisset, hac fluebat, & Lugdunum præter-
 vectus in Oceanum se exonerabat. Urbem per-
 labuntur duo alvei, eamque per longitudinem
 secant; nimirum ille quem vulgo *de Vaert* vo-
 cant, & alter à Clero & Nobilitate effossus,
 qui *de Nieuwe gracht* dictus nuncupatur, splendidis
 ædibus utrimque decoratus, ambo autem quin-
 que & triginta latericiis & fornicatis pontibus
 strati sunt. Illud notatu dignum, eo loco sitam
 urbem, unde unius diei itinere pedibus adiri
 possint urbes quinquaginta. Ex eadem quoque
 mane quis egressus, lentoque gradu inambu-
 lans urbes viginti sex adire poterit, inibi epu-
 lari, & vespere rursus domi ad cœnam adesse.
 Pulcherrimam, munitissimamque habuit ar-
 cem à Carolo Quinto exstructam, quæ verna-
 cula voce *Vredenburg*, quasi pacificam arcem
 dixeris, vocata fuit. Sed hæc funditus jam e-
 versa, ut nonnisi locus appareat. Urbs tamen
 hodie valde munita est quatuor ingentibus la-
 teritiis propugnaculis, quinque terreis, & la-
 teritio muro undique cincta, cum amplo vallo
 terreo, & lata atque profunda fossa. Frequens
 est hujus urbis memoria apud Marcellinum
 presbyterum, qui narrat anno 691 Radbodum
 Regem Frisæ Traiecti habitasse, atque inde à
 Pipino, Majore domus Franciæ, pulsus, in
 Fostelandiam Insulam concessisse, ibique S.
 Wigbertum jugulasse. Castrum Traiectense
 Frisiis tunc vocatum fuisse Wittenburg: juxta
 illud castrum exstructam fuisse à Rege Dago-
 berto Ecclesiam in honorem Thomæ Aposto-
 li, quam cum Frisones destruxissent, superædi-
 ficatum fuisse à Willebrordo prope ruinam il-
 lius Ecclesiæ, Oratorium in honorem sanctæ
 Crucis an. 695, ut Christiani sub præsidio Tra-
 jectensis Castellani haberent aditum ad peten-
 dam gratiam Baptismi. Swibertum dein cum
 Marcellino ejus historiæ scriptore, & Weren-
 frido profectum duobus milliariis à Traiecto
 Orientem versus, venisse in grandem vicum
 Duerstadt, inde per Frisiam & Hollandiam &
 Teisterbandiam abiisse, & in Orientali parte
 principatus Hollandiæ, in qua erat villa distans
 à Traiecto Austrum versus per unum milliare,
 dicta Hagensteyn, prædicasse. Inde missos in
 Angliam Willebrordum & Swibertum consti-
 tutos fuisse à Wilfrido Episcopos: illum quidem

Ultrajecti, hunc vero prioris Coëpiscopum, ac
 præterea præfulem Teisterbandiæ, Westpha-
 liæ & Bructuariorum. Sed & Willebrordum
 constat præterea à Pipino Romam missum, &
 à Sergio Papa ordinatum esse, uti legere est a-
 pud Bedam lib. 5 de gestis Anglorum cap. 12,
 qui eo ipso tempore vixit. Sigeberti in Chro-
 nico verba hæc sunt: *Willebrordus à Sergio Papa*
Clemens agnominatus, & ad prædicandum genti Friso-
rum Episcopus ordinatus, ex dono Pipini Principis se-
dem Episcopalem statuit in loco Wulaburgh, qui nunc
Ultrajectum dicitur, à nomine gentis Vultarum, & Tra-
jecto compositum, quasi Vultarum oppidum. Nam Traje-
ctum lingua Gallico oppidum significat. Errat quidem
 Sigebertus in eo, quod, Bedam haud dubie se-
 cutus, putet, trajectum vocem esse Gallicam, &
 significare oppidum, quum vox sit mere Latina;
 sed in eo non errat, quod à trajectu Vultarum
 putat dictum Ultrajectum aut Vultrajectum.
 Vnde enim alioqui fluxerit adjectio vocis, quæ
 etiam in Germanica appellatione Vtricht au-
 ditur? In Frisio solo eam sitam fuisse testantur
 multa. Primum Beda & Marcellinus: postea
 Otto Frisingensis, qui Traiectum inferius non
 semel vocat Frisæ urbem, denique pagus ad
 elicem Rheni, qui hodieque Vriswyck quasi
 Frisiorum vicus appellatur. Postea tamen abi-
 it in propriam & sui juris Diocœsin. Urbs am-
 pla est, ædibus elegans, quam hypogæa quo-
 que & ædificia subterranea pulcherrimo opere
 exornant. Templum permulta habet, primaria
 vero quinque, B. Martini, Salvatoris, Petri, Io-
 hannis & Mariæ. Primum illud cathedrale est:
 cætera collegiata. Postremum vero Virgini
 Deiparæ sacrum exstructum est ab Imperatore
 Frederico Barbarossa, Papæ jussu, ad satisfac-
 tionem culpæ à se commissæ in vastatione Me-
 diolani & sacrorum omnium Mediolanensium.
 Ferunt, cum hujus templi fundamenta jaceren-
 tur, inventam fuisse voraginem quandam, sive
 gurgitem vorticofum, cui cum nihil posset su-
 perstrui, nullis injectis cæmentis, nullis molibus,
 ac ne carbonibus quidem, (quibus tamen Dia-
 næ Ephesiæ templum in palude firmatum le-
 gitur) & in fundum subsideret, quicquid injice-
 retur, tandem solidatus est fundus ingestis tau-
 rinis bubulisque pellibus in cujus rei memoriam
 exstant ejusdem templi columnæ insculpti hi
 versus:

*Accipe posteritas, quod post tua secula narres,
 Taurinis cutibus fundo solidata columna est.*

Templum D. Martini splendidissimum, sum-
 tuosissimumque episcopali sede conspicuum est.
 Dirui illud olim jussit, & in augustam hanc for-
 mam restitui Traiectensium præsul Adalbol-
 dus, quod prius angustius crederetur, nec pro
 Cathedræ dignitate magnificum satis. Resti-
 tutum vero fuit anno vigesimo tertio supra
 mille-

Templa.